12 szám.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.
Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 4-ik szám.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak.
Egy négyszög czentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10 Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fevételi irodája Budapesten Szervitatér 3. sz.
Nyilttári czikkek
gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizenegyedik évfolyam. 1881. Kolozsvár, vasárnap, január 16

A FEJŰKLÁGYÁRA ESETT HAZAFIAK.

(T.) A fejüklágyára esett hazafiak, furcsa jelenségei a mai kornak, mely még nem egészen ment attól a felfogástól, hogy a mi a hazafiságot jellemzi, az kiváltképen: az áldozatkészség.

A social demokratának? Annak nincs hazája! A social-demokrata igy kiált föl: Hazám a föld! Nemzetiségem az emberiség!

A kozmopolitának sincs más hazája, mint a föld, és más nemzetisége, mint az emberiség. Értem tehát a social-demokratát, értem a kozmopolitát: ha az minden jólétnek elébe, saját jólétét helyezi, ergo: nem köti magát helyhez, hanem a hol nem tetszik neki, onnan szedi-veszi sátorfáját és megy oda, a hol kövérebb kilátásai lehetnek; tehát mondom, a social demokratát is, a kozmopolitát is értem, ha azt mondja: nekem nincs hazám, tehát nem akarok hozni érte semmi áldozatot! Mondom, ezek elvét értem, felkiáltásukat értem; ámde kik folyton a „hazafiság“ eszményi kifejezését hordják ajkaikon? kik folytonosan nemzetiségükért akarnak élni-halni, és folytonosan hazaárulózzák azokat, kik azt az elvet hirdetik, hogy a hazát és nemzetet puszta mellverésből és kiabálásból fenntartani nem lehet; engedelmet kérek tehát, ha itt meg azt mondom: hogy ezeket a tisztelt hazafiakat nem értem.

Mert hát jól van: ám ne fizessenek adót, ne adjanak katonát, ne járuljanak a haza szükségleteinek fedezéséhez; ne járuljanak a nemzeti müvelődés emeléséhez, ha nekik jobban esik saját énjökre költeni a pénzt, mint fizetni az adót? ha ők szivesebben megisznak két liter sört 16 krajczárért fogyasztási adó nélkül, mint egy és fél litert 15 krajczárért, ha abban a fogyasztási adó is benne van? — hát igyák meg ők a két liter sört és ne fizessék a fogyasztási adót! Avagy ha inkább isznak egy olyan meszely kávét, melynek árában nincs benne a fogyasztási adó, mint isznak például olyan háromnegyed meszelyt, melyben a fogyasztási adó benne van? hát jól van, igyák meg ők az egész két liter sörüket, igyák meg ők az ő egész meszely kávéjokat, ne vonjanak meg forrón szeretett hasuktól, melytől semmi áldozatot nem kimélnek, semmit; ne adjanak a haza oltárára, a nemzeti előhaladás és életföltételre semmit; ne fizessék még az adójukat se, ne járuljanak a deficzit törlesztéséhez semmivel: szóval, egyenek meg és igyanak meg mindent, legforróbban szeretett énjük tiszteletére és dicsőségére, csakhogy aztán mint olyanok, kik ez által a social-demokraták elvét tették magukéivá, és a cosmopoliták sorai közé léptek, (noha állam-rend- és állam életnek akkor is csak lennie kell) tehát mint ilyenek, kik az „én“-en és „saját“-jóléten kivül semmi más kötelességet nem ismernek: a hazafi czimről mondjanak le!

Igenis! Mondjanak le a „hazafi“ czimről, ne bitorolják azt tovább pocsék önszeretetükkel, ne bitorolják azt tovább szájhősködő mellverésükkel, két liter sörös és egész meszely kávés gyomrukkal, hanem mondjanak le a „hazafi“ czimről.

Ne rontsák az emberek felfogását még továbbra is; ne butitsák a világot még továbbra is ama tanok hirdetésével: hogy az a hazaáruló, ki hazájáért áldozni kész.

Tisza Kálmánnak 73,000 hold földje van, s réá minden adóemelésből tizezrek esnek: azért emeli, ha kell; a kormánypárton ülő képviselők mindenike magára liczitál, mikor a hazának hozandó áldozatot megszavazza; és megszavazza, hogy ha kell. Kik pedig azt állitják, hogy ezen szavazást a szabadelvü pártiak önérdekből teszik? azok hazafiatlan rágalmazók, kik saját magukról itélnek, mert a szabadelvü párton ülő képviselők kilenczven századrésze a kormány által soha és semmiféle haszonban nem részesült: hanem megszavazza az áldozatot, mert hazafi és megfizeti, mert hazafi!

„És ha leroskadnék azon terhek viselése alatt, melyeket a hazám iránti kötelesség réám ró“, — kiáltott föl visontai Kovách László gyöngyösi választóihoz mondott beszédében, — hát viselem türelemmel és önmegadással, s nem akarnék tőle megszabadulni, a mig viselni kötelességem.

Ez a hazafias szó uraim! Ez a hazafias felkiáltás és hazaszeretetnek eszményi kifejezése: „Kardunk a mentség és a szivnek bátor ütése!“ Hazafias buzgalmunk a mentség és a haza iránti kötelességek bűséges teljesitése!

Ez napjainkban az a hősi kitartás és hősi önfeláldozás, a mi egykoron a Zrinyi Miklósé, a Dobó István-é és Dugovits Tituszé vala. Ebből sugárzik föl a hazaszeretet lángoló érczoszlopa, melyre Széchenyi István látnoki lelkével véste az ismeretes szavakat.

És az „Egyetértés“ hazafisága, az „Egyetértés“ hazafias vezérczikkezője kigúnyolta a Kovách László szavait, a mint egykoron a pogányok kigunyolták a keresztény vallás hirdetőit.

Mit? Kiáltja gúnyosan az „Egyetértés“: leroskadni a teher alatt? Már csak inkább roskadjon le a haza, mert mi megakarjuk inni teljes mértékben a magunk két liter sörét és egész meszely kávéját. Leroskadni? — Az kéne csak!... És igy gunyolódik tovább. Igy gunyolódik az „Egyetértés“, mely előbbre tartja: jól élni, ha bár a haza, ha bár más nemzetek keresményéből és rovására, mint élni, bár szükölve addig, mig adósságaink kifizetve nincsenek. — Mert ezt hangoztatta Kovách László.

Hanem a milyen valakinek a politikája, hát épen olyan a morálja is a politikai erkölcsről, noha azért még nem volt rá eset a világtörténelemben, hogy erkölcstelen, a mások rovására élősködő nemzetek valaha valamire mentek volna, és soha sem az pusztult el, ki kötelességének megfelelni, hanem mindig az, ki kötelességének meg nem felelni igyekezett. És a mig a Kovách László szavai szerint: „Viszem a terhet, a mig le nem roskadok alatta,— viszem önszántomból“, — tehát megfogunk a tehertől szabadulni; addig ama hazafiak gúnya szerint, kik ezen nemes szivből fakadó áldozatkész felkiáltást kinevetik, nem fognánk a tehertől megszabadúlni, mert akkor a senki által nem támogatott haza roskadna össze és temetne gyászos romjai alá.

De hát ilyen a hazafias felfogás mai napság, ennyire elferditette az emberek felfogását a lelketlen, a hizelgő és mindent igérő izgatás: hogy ma az a hazafi, ki minden legkisebb áldozat ellen felordit, mig ellenben hazaáruló az, ki az áldozatokat nemes kézséggel meghozza.

És igy akarják kiölni a nemzetből a nemes érzést, a nemes gondolkozást és az igazi, valódi tiszta hazaszeretetet; igy kavarják össze a hazafiságot a social-demokratismussal, a hazafiúi fogalmat a cosmopolitismussal, s mig a nemzet az egyikből kivetkezve, a másikra rá találni nem fog, ássák alatta a szerencsétlen sirások a sirt, avagy vezetik oly útra, melyen még minden nemzet elenyészett, ha nem voltak, kik őt a veszedelemből kiragadták.

Ily harczot ví most a szabadelvüpárt ama szerencsétlen politikusok ellen, kiket: „fejük lágyára esett hazafiaknak“ méltán nevezhetünk.

Az országgyülési függetlenségi párt tegnap tartott értekezletén tárgyaltatott a horvát-szlavon határőrvidéknek Horvátországgal közigazgatásilag egyesitéséről szóló határozati javaslat; az értekezlet annak mostani tárgyalását elhalasztani kivánja, mert bár az 1868-ki törvény kimondja, hogy ha a határőrvidék bekebeleztetik, az ottani lakosság számaránya szerint fog szaporittatni a közös országgyülésre küldendő képviselőknek száma, azonban addig, mig a határőrvidék minden alkotmányos joggyakorlatban nem részesül, a képviselők számát szaporitani nem tartja szükségesnek, annál kevésbé, mert a horvát-szlávon képviselők száma már most is több, mint a mennyi az 1848-diki törvényben megállapitva van.

Tárgyalás alá került ezután a bosznavölgyi vasut kiépitéséről szóló törvényjavaslat, melyet az értekezlet — tekintve az ország szomoru pénzügyi állapotát, és tekintve, hogy a függetlenségi párt a boszniai occupatiót nem helyesli — a javaslatot el nem fogadja, s a párt czirányu nézetének a képviselőházban való kifejezésével Mocsáry Lajost bizta meg.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister által a phylloxera elleni intézkedések végett összehivandó bizottság tagjává Szalay Imre kineveztetvén, azt a párt helyeslőleg veszi tudomásul.

A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap Szontagh Pál (nógr.) elnöklete alatt tartott ülésében, melyen Szapáry gr. pénzügyminiszter és Králicz Béla miniszteri tanácsos voltak jelen, tárgyaltatott a bélyeg- és illetékre vonatkozó törvények és szabályok némely határozatainak módositásáról szóló törvényjavaslat.

Dárday előadó elfogadja a miniszter azon álláspontját, hogy jelenleg nem mutatkozott czélszerünek egészen uj és teljes bélyegtörvény alkotása s ezért helyesnek tartja és elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot.

Wahrmann szükségesnek találja, hogy ne elégedjünk meg most ezen póttörvényjavaslat tárgyalásával, hanem használtassék fel ez alkalom arra, hogy az eredeti törvénynek minden más hiányai is orvosoltassanak s javaslattétel végett szükebb bizottság küldessék ki.

Hegedüs Sándor a Wahrmann álláspontját tartja ugyan helyesnek, de azt nem fogadhatná el, hogy az egész illetéki szabályok minden egyes tételei revideáltassék, s azzal egy szükebbkörü bizottság bizassék meg; hanem igen is czélszerünek tartaná, hogy a kormány részére inditványoztassék egy olyan utasitás, hogy az egészet felölelő s minden eddigi szabályokat s törvényeket feleslegessé s hatályon kivülivé tévő törvényjavaslatot a jelen év végeig terjeszszen a törvényhozás elé. Ez valóban halasztbatatlan és égető kérdés; mert jelenleg nemcsak a közönség, de a pénzügyi közegek s a birák sem értik a fennálló szabályokat s különféleképen interpellálják azokat, az ügynek s közönségnek kárára. Addig is, mig az meglenne, a jelen javaslatot, mint a helyzeten javitót, elfogadja.

Lukács Béla a javaslatról azt mondja, hogy ez nem az, a mit a törvényhozás sürgetett, mert ez egy egész organikus törvényt óhajt. Elismeri azonban, hogy ilyent nem egykönnyen és hamar összeállitani nem lehet, s eddig is helyesnek tartja a helyzet javitására törekvő pótlásokat. A törvény alkotásnál való eljárásra nézve a Wahrmann által ajánlott módot tartja helyesebbnek, mert az eddigi rendszer szerint kellő összhang nincs meg az ügyek között. Miután most négy rokontermészetü törvényjavaslat van tárgyalásra beadva, igen czélszerünek látná, ha egy szükebb bizottság küldetnék ki, hogy ez a két illetéki és kezelési adótörvényjavaslatokat egymással kapcsolatosan és összefüggőleg tárgyalja. A jelen javaslatnak több része, elismeri, hogy helyes, de pl. a joghatály felfüggesztésére vonatkozó részhez hozzá nem járulhat.

Szapáry gr. pénzügyminiszter nem tartja szükségesnek külön albizottság kiküldését; ha épen egymással kapcsolatosan akarják az illető törvényjavaslatokat tárgyalni, ezt maga a bizottság is teheti.

Kemény Géza b. a Wahrmann által javasolt albizottság eszméjét azért nem fogadhatja el, mert az igen nagy munkát venne magára s valószinüleg reá nem tartozó ügyekbe is beleelegyednék. Ezért Hegedüs inditványát pártolva, most a törvényjavaslat tárgyalását ajánlja.

Helfy a kormányt tartja illetékes közegnek arra, hogy egy egészet felölelő javaslatot állitson össze. A törvényjavaslatot illetőleg elismeri, hogy az az állam érdekét eléggé védi, de a fizetőkét nem annyira; czért azt inditványozza, hogy inkább türjünk és várjunk tovább, a mig a kormány egy az egészet felölelő törvényjavaslatot terjeszthet elő s addig ne toldozzunk-foltozzunk.

Králicz tanácsos tájékozásul felemliti, hogy a törvényjavaslat alkotásakor tanulmányozás tárgyává tétetett nemcsak a hazában, de mondhatni a müvelt világon levő illetékkisza bási minden szabály és törvény és azon roppant anyaghalmazból azon meggyőződés merithető, hogy majdnem lehetetlen egy az egész et felölelő s azt szerves rendszerbe előtüntető törvényt alkotni; mert az illetékeknek egyes ágazatai annyira különböző érdekeket érintenek és oly

---

A KELET TÁRCZÁJA.

A NÉPSZÁMLÁLÁSRÓL.

Ezen a héten, körül-belül, bevégződnek az egész országban a népszámlálás adatainak összegezési munkálatai. Városról-városra, megyéről megyére foly a sürgős munka s ma-holnap megtudhatni, ha nem többet, legalább a helyi munkálatok eredményeit — mert arra, hogy a központi hivatal is elkészüljön munkájával, a helyi eredmények összefoglalásával és általános áttekintésbe foglalásával, nem egy-két heti idő kell.

Már most is, azonban, lehet némi hozzávető itéletet koczkáztatni, s mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy távol-fekvő helyekről is értesitéseket véve, általánosabb néző pontból is hozzászólhatunk a kérdéshez.

Thaly Kálmán is megtette ezt az ország házában — sőt bizonyos mértékével a divinatiónak, a mennyiben már mindjárt a legelső napokban olyan eredményekre tudott hivatkozni, a melyek még most is, a midőn az összeszámitás munkája már egy héttel van tovább, ösmeretlenek. Ő tudta már akkor, hogy az anya-nyelvre vonatkozó rovat végszámai mik lesznek s szélső baloldali okosságához képest már előre be tudta vádolni s el is itélni a kormányt honáruló tetteért, hogy a midőn fölvette a rovatok közé azt a kérdést is, hogy „mi az anyanyelve?“ s az utasitásba betette, hogy a feleletekre semmi befolyást gyakorolni nem szabad, voltaképen azt czélozta, hogy Ausztriának hatalmába essünk. Szerinte, talán, az lett volna a kormány kötelessége, hogy minden népszámláló biztos két két kurucznak öltözött pandurral járja rendre a bázakat s a ki magát nem vallja magyarnak: lekaszaboltassa.

Bármennyire adózzunk, azonban, bámulatunkkal Thaly Kálmán magasabb rendü belátása előtt, nekünk ugy tetszik, hogy jeles tudósunk azuttal igen kiméletes volt a kormány irányában s hogy csak egy csepnyi szigorusággal egészen más fajta és sokkal több bünét lehetett volna a kormánynak, a rovatok összeállitásában, fölfedezni és szemére vetni.

Nekünk, ugyanis, már mindjárt a legelső rovat ellen van és pedig igen alapos kifogásunk. Mi a neve? Nem tartjuk elég világos és határozott kérdésnek. Mindnyájunknak több, különféle nevünk van. Apai nevünket nem is bolygatva s meg azt is mellőzve, hogy kereszt nevünk az élet különböző phasisain keresztül minő variatiokon megy keresztül — csak arra a tényre fogtuk volna a kormány figyelmét fölhivni, hogy az iskolában, az életben, a társasági különböző körökben egészen eltérő nevek alatt vagyunk ismeretesek. Hát még ha aztán az igazi ismertető bélyeget vesszük, a melyről voltaképen való elnevezésünket venni kell: minő egészen más név válik sajátunkká, mint a melyet a pap fejünkre locsolt! Sőt egészen uj nevek, a melyek a naptárban meg sincsenek, válnának igy közkeletűekké. Alig hiszem, hogy akár Brassai bécsi, akár Montedegoi Albert Ferencz hallotta volna hirét a Róka, a Rágalmazó, az Enyveskezü, a Kétszinü, a Locsifecsi, a Hiu, az Ostoba stb. stb. neveknek — pedig hát, ha az embereket is igazi jellemvonásaikról neveznének el, menthetetlenül igen elterjedt családi névként szerepelnének a számláló lapokon ezek is.

A második kérdés: mikor született? Ej, hiszen, mindnyájunknak több különböző születési időnk van. Egyik, a melyben ez árnyékvilágba abból az ismeretlen homályból beléptünk, a mely a S-mmi. Másik az, a mikor már nem harmadik, hanem első személyben kezdünk magunkról beszélni. Hát a mikor először ébredünk arra a csodálatos varázsu fündér-világra, melynek mézédes neve: Szerelemországa... Aztán mikor megszületünk valami állásra, hivatalra, a melyről még ideánk sincs, de már a latin közmondás szerint is: fac me talem, talis ero. Aztán egy szép reggel megszületünk, mint férj, mint apa, mint hires vagy gyülölt ember — s ismerek olyat is, a ki máról holnapra, mint nagy tudós ébredett föl. Ő maga, isten bizony, ép oly ártatlan ebben is, mint első születésében, de hát mit tegyen, ha belecseppent a tudós világba?

Ahoz is szó fér, hogy ki, hova való illetőségü? Az egyik puha szőnyeges szobában sétál, pedig egészen más forma falak közé illenék, az egyik szabadon jár az utcza napos oldalán, az okos emberek között, pedig jobb volna, ha a társadalom gondosabb felügyelet alatt tartaná, nehogy magában vagy másban kárt tegyen. Hova való illetőségü? Hát megeshetik, hogy az iróasztal mellől az ekeszarva vagy harangozó kötél mellé, a hivatal-szoba helyett a gyalupad mellé s van olyan is, a ki festetlen másoló asztala mellett görnyed naphosszan, pedig sokkal inkább illenék főnöke székébe.

Feletébb hibás fogalmazásunak találom a fő- és mellékkeresetre, az állás és szolgálati viszonyra vonatkozó kérdéseket is. Hányat ismerünk, akinek főfoglalkozását egészen más és egyéb teszi, mint a miért fizetését huzza s hány férfi és asszony van, kinek tulajdonképen a mellékkereseto a fő s a fő a mellék...!

És ismét gazdának nevezik, a ki a legutolsó cselédnél is kevesebb rendelkezési joggal bir s gazdasszonynak, a ki minden inkább, mint gazdasszony, mert több gondja van a mások ügyeire s a maga vigasságára, mint a gazdaságra! S aztán, ugyan melyik számláló biztos tudná meghatározni, hogy ki az ur, s ki a szolga? Milyen büszkén, emelt fővel lépeget az a tisztelt „ur“, pedig bizonyomra mondom, olyan szolga-lélek lakozik benne, hogy szégyelhetjük magunkat, a miért mi emberek vagyunk meg ő is. A gyengék, a tehetetlenek, szegények irányában olyan büszke és a hatalmasok irányában olyan meghunyászkodó! Hogy hajlong, mig kegyet nyer s hogy feled, midőn megfejt! És láttam u. n. szolgát, ki hitét, becsületét, meggyőződését el nem adja az „ur“ mosolyáért, borravalójáért, hanem szabad, darócz-ruhájában, s maga gazdája, bár a számláló-biztos cselédnek irja be.

Hát még az anyanyelv és a nyelvismeret rovata! Azokon kivül, a miket már Thaly Kálmán is elmondott, ott van az a kifogás, hogy sokan az anyjuk tejétől részegek, sokan egészen más nyelven beszélnek, mint a hogy gondolkodnak s a legtöbb embernek beszédét előbb le kell forditani, hogy igazi értelmét kivehessük. Miféle más hazai nyelvet ért meg? A hizelgés, az ámitás, az emberszólás, a hazugság nyelvét? Volt-e ezekre figyelemmel a számláló-bizottság?

S még csak a legutolsó kérdéssel sem lehetünk megelégedve. Ha beteg-e s mióta? Miféle betegséget tetszik érteni? A lábfájást és tüdőbajt — vagy pedig azt a sebet, melyet az illető akkor kapott, mikor megcsalt, vagy elrágalmazott, hogy hasznot húzhasson belőle? Oh a tuberculoris elfenésedett gümői rombolhatják a lelket is, ha irigy, ha kárörvendő, ha önző, ha törpe, ha gonosz. S mióta görnyeszti e kór? Ki tudja-e a számláló biztos kutatni?

Bizony, igaza van Thaly Kálmánnak, sőt még igen kegyelmes, elnéző is volt a kormány irányában. Nem ér ez az egész népszámlálás annyit, a mennyibe kerül, mert nem jól voltak a kérdő pontok föltéve. De, hát ilyen ez a Tisza kormány, nem ért semmihez. Miétt is nem engedi át piros-bársony székeit az illetékesek-nek: az „Ellenzék“ szerkesztőségi tagjainak?!

É—n.

A LÁMPAGYUJTÓ.

Angol regény.

Irta:

MISS CUMMINS

Ötödik fejezet.

Első lépések a javulás felé.

(Folytatás.)

Azonban nem sikerült neki. Trudka nem tudott türelmes lenni. Ugy tetszett neki, mintha a lámpagyujtó soha ily későn nem jött volna, s már éppen azon a ponton volt, azt gondolni, hogy haza sem is fog jőni ma, midőn az ajtónál megjelent. Meglehetős sötét volt már, de Trudka mégis láthatta, hogy valaki van vele. Nem nézett ki elég magasnak arra, hogy mr. Cooper legyen, s nem is ugy járt, mint ő. De a lányka mégis elhatározta magában, hogy ő kell, hogy legyen; mert bárki lett legyen is, az ő ajtaja felé haladott, mely hátrább volt az udvaron, s be is lépett hozzá. Bármely türelmetlenül várt is Trudka a Flint megérkeztére, még sem futott most eleibe, mint rendesen szokott, hanem csendesen várt, mig az előszobán keresztül jött, hol létráját, s lámpáját fel szokta akasztani, s köpenyét, s a piszkos felöltőt letenni,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sok felé ágaznak el, hogy azokat egy tör vényb összefoglalni czélszerütlen, homályos lesz. Az illeték ügy és az arra vonatkozó törvények csak akkor lesznek teljesen világosak és megérthetők, ha deczentrálizáczió lesz annak alkotásában. Épen azért ugy Wahrmann, mint Hegedüs indítványának mellőzését, s a törvényjavaslatnak ugy a mint van, elfogadását kéri. Ugy is a főbaj a kezelésnél mutatkozik, s e tekintetben a kezelésről szóló törvényjavaslatban gondoskodva van.

Dárday ismételve a javaslatok tárgyalását ajánlja.

Vargics felemlitve, hogy nálunk az illeték törvények még mindig nem jók, s a kezelés zavaros, elfogadja ugyan a jelen törvényjavaslatot a tárgyalás alapjául, de Hegedüs azon inditványával, hogy a miniszter utasittassék, hogy bizonyos idő alatt, minden fennálló szabályokat és törvényeket összefoglaltan tartalmazó javaslatot terjeszszen a törvényhoz ás elé.

Ezután a törvényjavaslat általánosságban elfogadtatik, azon kijelentéssel, hogy Hegedüs inditványa a 24. §nál fog figyelembe vétetni.

A részletes tárgyalásnál az egyes §-ok csekély módositással fogadtattak el.

ORSZÁGGYÜLÉS.

jan. 14 én.

Napirenden van a Horvát-Szlavonországokkal már huzamosabb idő óta előkészitett közigazgatás egyesitése tárgyában kiküldendő regnikolaris bizottság tárgyában a miniszterelnök határozati javaslata.

Bánhidy Béla br. kérdi, hogy szándékozik-e a kormány a kellő lépéseket megtenni arra nézve, hogy illetékes faktorok által konstatáltassék törvényhozási uton az, hogy mutatkozik-e szüksége az 1873: XXXIV. t.-cz. 3. §-a módositásának a közigazgatási költségekre forditandó 45 százalék megállapitására nézve? E két kérdésre nyerendő választól teszi függővé szavazatát.

Tisza Kálmán:

A mi az egyesités módozatait illeti, épugy, mint a mikor Belovár vármegye Hovátországgal egyesittetett, — vannak közigazgatási és törvényhozási teendők, melyek a közös magyar törvényhozást illetik; — vannak, melyek speczialiter csak Horvát-Szlavonország országgyülését illetik. Az eljárásnak tehát annak kell lenni, a mi a hasontermészetü határőrvidéki kérdésekben eddig volt. Ami a pénzügyi kérdést illeti, ez is — későbbi stadiumnak tartandó fenn.

Szilágyi Dezső: elfogadja a határozati javaslatot, mely átküldetik a főrendeknek, miután a 12 reg. küld. tagból 8 at a képviselőház, 4-et a főrendiház választ.

A napirend második tárgya: a gazdasági bizottság javaslata, mely szerint Gludovácz János főterembiztosnak évi 200 frt személyes pótlék megszavazását ajánlja, és Krivocsics Károly teremőrnek évi 100 frt személyes pótlékot hoz javaslatba. A ház a javaslatot elfogadta.

A napirend 3 ik tárgya: a bosznavölgyi vasutnak Zeniczától Szerajevóig leendő kiépitéséről szóló biz. javaslat tárgyalása.

Hegedüs Sándor előadó:

„Utasittatik a kormány: hasson oda, hogy az egész bróod-szerajevói vasutvonal mielőbb széles vágányu vasuttá alakittassék át.“ — Ez a közlekedési érdek.

Lipthay Béla báró attól tart, hogy a asut sok pénzbe kerül, és nem látja át, miért veszi a kormány ismét oly könnyü vérrel az adósságcsinálást.

Tisza Kálmán kijelenti, hogy ő bizik a jövőben, hogy az igazolni fogja a kormány számitásait és föltevéseit. A pénzügyi érdeket illetőleg a törvényjavaslat 1. §a biztositékot nyujt arra, hogy a fölvett 3.931,000 forint a maximalis összeg lesz. (Helyeslés.)

Mocsáry Lajos és Orbán Balázs nem fogadják el a javaslatot.

Tisza Kálmán miniszterelnök a felvetett pénzügyi kérdésre nézve hivatkozik a javaslatra, a mely nyiltan rámutat a forrásokra, melyekből a vasut fedeztetni fog.

A ház az előadó felszólalása után nagy szavazat többséggel elfogadta a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául. Azután a bizottság által javasolt inditványt is, (hogy t. i. a vasut széles vágányuvá alakittassék át mihamarább, elfogadta a ház, s áttért a részletes tárgyalásra.

LAPSZEMLE.

A „Hon“ irja: A szélsőbal hivatalos közlönye ráment Schönerer lépjére. Föltettünk annyit ügyességéről, hogy agyonhallgatja azt a tényt, hogy Ausztriában csak az a frakczió (és ez ugyancsak jelentéktelen) akarná a dualismust ugy átalakitani, hogy Magyarországgal personalunióban legyenek az osztrák országok és tartományok, mely töredék, mint Schönerer ur nyiltan megirta, egyszersmind óhajtaná Németország kebelébe visszatérni és addig is, mig ezt elérné, közjogi és közgazdasági kapcsolatban kiván lenni Németországgal, mert a „multat“ nem feledheti el. Föltevésünkben csalatkoztunk. Az „Egyetértés“ ujjong neki és felhivja közönségét, készüljön teremteni oly alkotmányt Magyarországnak, hogy az osztrák tartományokkal Németországba be ne vonassék. Hogy logika és loyalitás nincs abban az okoskodásban: szakadjunk el szövetségesünktől, taszitsuk el az uralkodó ház tartományait magunktól, törjük meg a szerződést és alkotmányos kapcsot, csak azért, mert hátha azok fognak elszakadni, azt okos ember előtt fejtegetni sem kell.

A nevezett lap meg hozzá teszi: „erre készülnünk kell és kivánunk kell „a távozó osztrák sógornak szerencsés utat.“

Tehát ha az osztrák sógor „utra menni“ nem akar, akkor mi mondjunk neki isten hozzádot, vagyis ha az események vihara (ezt óhajtani igen loyalis dolog) le nem fujná az osztrák császár fejéről a császári koronát, nekünk kell ez óhajtott eshetőséget, legalább is egy „alázatos és loyalis“ felterjesztéssel előmozditanunk. Ez bizonyitja azt, hogy van logika a szélbal politikájában és akkor nincs loyalitás, vagy loyalitás van és akkor nincs benne logika. Szóval, akkor önámitás az egész. Valóban, a szélbal csak akkor őszinte, mikor elszólja magát.

A „Pesti Napló“ irja: Agrarius kérdések vannak napirenden mindenütt. Ily kérdések foglalkoztatják jelenleg Angliát, Németországot, Boszniát és Magyarországot is, hol a székesfehérvári gazdasági kongressus vetette fel az agrár kérdést, de a mozgalom erőtlen maradt, mert nem találta meg követeléseinek formu ját s pártjának szervezését és vezérletét. A magyar agrariusok nem tudják: nekik mi kell? Azt, hogy roszul vannak, igen is jól érzik, de hogyan kellene segiteni: az iránt nincsenek magukkal tisztában. Világos, egyszerü, határozott és rövid pontokban kellene megjelölni, hogy a magyar földbirtok érdeke mit követel s az agitácziónak ezekre kellene szoritkozni. Lám, a németek kitalálták két szóval mezőgazdasági vámvédelem. Meg is cselekedték. Az irek három követelésre szoritkoznak méltányos és állandó haszonbér, a bérlet szabad átruházása és a bérlet törvényesen megengedett megváltása.

Ebből a tanuság, hogy a földbirtokot illető kérdések ugy nyernek elintézést, a földbirtokosok ugy aratnak sikert, ha mozognak. Néma gyermeknek anyja sem érti akaratját.

BELFÖLD.

A fővárosból.

III.

T. Szerkesztő ur!

Száraz föld!

S a hetekig tartó tengeri utazás után az árbocz-kosárból lehangzó kiáltára felharsan a „Hurrah!“

Jég!

S a Halifax-korcsolyák agiója 50 százalékkal emelkedik. A sport-világ öröme ezuttal ép olyan jogos, mint a minő termeszetes volt kétségbeesése eddig.

Denique telünk van, s beburkolódzunk, mint valami eszkimók. Azt tartom, hogy az eszkimók igen praktikus emberek, s a medvebőrök becsét ismerik, ha a jégre mennek fóka-sportra.

A jégen van ma mindenki. Már t. i. az ugynevezett „egész világ.“

Valóságos sport-dühvel rontott neki fővárosunk ráérő közönsége a városligeti jégnek a sima, fényes tábla karczog a vas alatt, a mely szeszélyes kanyarulatok arabeszkjeit hagyja maga után. Olykor megbicsoklik a Halifax, s a drága bunda prémje darabig söpri a jégtörmeléket.

— Ah nagysád!

— Nos, maga! Hahaha!

Szaladnak az urak oda.

Ha kezdő esik, fülig pirulva fogadja el a segitő kezet. Ha „otthon van“ a jégen, hangos kaczajjal üti el a megtörténtet, s a másik pillanatban már a jégpálya másik oldalán élczel Kricsi felett, a ki e pillanatban vetett gáncsot kajsza lábaival X. baronessnek. A bundák prémje ismét jeget söpör.

— Maga ügyetlen!

— Ez á számárr korrcsolyá...

... Amott „vezetnek.“ Y. kisasszonyt egyfelől fivére, másfelől vőlegénye vezeti kézen. Aggódó tipegéssel igyekszik „schwungot“ adni magának a kis leány. A korcsolya nem akar csuszni, s mindegyre igazitani kell. Az udvarias vezetők biztatják:

— Csak bátran, kissé előre hajolva, össze a lábakat, igy ni!...

Nehány lépésnyit csusztam...

Nagy arányu csuszamban közeledik egy gyakorlott katonatiszt; egyenesen a hármaknak tart. Mily szépen fogja előttük két lépéssel csinálni a fordulatot ballábával... A két lépést egyel elhibázta...

— Jaj!...

És Y. kisasszony ijedten hátra kapja fejét. Az egyensuly oda és a két vezető daczára elesik. A hadfi udvariasan segiti föl, s azután folytatja nagy arányu csuszamait. (X. őrnagyné csinos asszonyka, s különösen szereti a nagy arányu korcsolya-csuszamokat.)

S mindehez szól a katona-zene; a nagydob puffanása kitünő ütem a futamhoz. (Hadd élvezzen Sz. G. is e szavaktól.)

Vörös orrok és orrocskák, havas bundák, gémberedett kacsók, felolvadt szivek, kifakadt japonikák, ujabb ismeretség, a legujabb hariskötők szabásának titka... ez a regény első része. Folytatása a szalonokban van. Hát a vége hol...? Azt hiszem, mégis nagy szerencse, hogy nem látunk be a jövőbe.

Hát még miről irjak? Megemlitsem az Auer L. hangversenyét? Auer Joachim tanitványa s a hegedüt kitünő technikával kezeli. Tegnap esti hangversenyére igen nagyszámu közönség gyült egybe a redout kis termébe. A taps frenetikus módon tört ki, szinte tüntetőleg. Mintha sok lett volna az izraelita lelkesülő...

A népszámlálást a fővárosban e héten valószinüleg befejezik. Maig négy kerület lakossága számittatott össze, s a tavalyi eredményhez képest a többlet meghaladja a 10.000-et. Fényes czáfolat azoknak a lapoknak, a melyek már jó eleve elkezdik a jajveszéklést:

— Nem lesz eredményes a számlálás, 30.000-el lesz kevesebb a létszám; Tisza Kálmán müve ez, a ki az osztrák érdekeknek hódol, s több ily megszokott ellenzéki frázissal igyekeznek fölpaprikázni olvasóink lelkiismeretét.

Mások meg a számláló lapok ama kérdését támadják meg: „Mi az anyanyelve?“

— Nemzetünk létszámának szándékos lapasztása, hogy a nemzet önérzetét vesztve, kiszolgáltathassék a bécsi törekvéseknek! Ezt meg Orbán Balázs mondotta el az országgyülésen.

Mit akarnak ezek az urak? Azt kérdezzük: „mi a nemzetisége?“

Hogy legyen egy nagy nemzetiségi hecz? Hát tulajdonképen mi az a nemzetiség? Még van e ez állapitva, tüzetesen präcizirozva?

De már erre aztán ők nem felelnek, mint a hogy hallgatunk most mi. Majd megmutatja ez az eredmény is, hogy az ők beszédjük csak szájaskodás, logikájuk felfujt hólyag, a melybe, ha az igazság tüjével csak egy kissé beleszurunk, össze szottyan, lesz belőle az, a mi volt, — nem logika, — hanem üres — zacskó.

A viszontlátásig? (*)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. jan. 15.

Helyi hirek.

— **Fáy Szerèna kisasszony**, a budapesti nemzeti szinház tagja tegnap lépett fel először szinpadunkon „IV. László“-ban gyér közönség előtt. Egyetlen fellépés után általában nehéz határozott és végleges itéletet mondani, annyival kevésbbé a kisasszony debut-jéről, mivel szerepe nem egyezett egyéniségével, lévén a kisasszony hősnő, Aida szerepe pedig drámai szendéé, ki épen ezért ellentéte Edua jellemének. Arrol azonban már tegnap meggyőződött a közönség, hogy szép tehetséggel áll szemben, a kihez hasonló e szakmában Kassainé óta nem fordult meg szinpadunkon. Fáy Szeréna a természet által is dúsan meg van ajándékozva pályája feltételeivel: magas, sugár termet, erőteljes kifejezésekre alkalmas arcz, sötét tekintetü nagy szemek, férfias csengésü hang, a tagoknak hibátlan plasticus hordozása. Mindezen szép tulajdonságokkal ugy látszik, felfogási és kiviteli értelem párosul. Szóval a kisasszony már első fellépésével megnyerte a közönséget; — szavallatán meglátszik ugyan a szintanodától megszokott modorosság és páthosz, a nehezebb jelenetekben, mint például a mérgezési volt, nem elég biztos, de itt is kiritt a drámai erő és tehetség. Mindezt azonban csak felületesen és feltételesen állitjuk, második felléptére tartván a részletesebb megitélést. Mindenesetre kár, hogy a kisasszonyt a budapesti szinházhoz szerződés köti, mert nálunk üresen álló szerepkört töltene be, s tág tere nyilna tehetségeinek kifejtésére.

— **A Magyar Polgár**, szerkesztőjének változására vonatkozó hirünket, alaptalannak jelenti ki. Mi részint az „Ellenzék“, részint a közbeszéd nyoman irtuk, a mit irtunk, de természetesen, a „Magyar Polgár“-nak legjobban kell a maga dolga állapotját tudnia s igy egyszerüen registráljuk most ani czáfolatát is.

— **Az „Ellenzék“** prude-ösködő aesthetikusaihoz volna egy szerény kérdésünk. Annak idején nagy volt a botránkozás kegyes Izraelben Széchy Károly egy lapunkban megjelent kedélyesen évődő költeménye fölött, pedig már Göthe megmondta, hogy

Gyönni: nem jó nyelv a próza,
De vallást tesztünk sub rosa,
A muzsák szent berkiben...

Ám, ha az „Ellenzék“ t. aesthetikusai oly zokon vették Széchy általuk ugy nevezett „nuditásait, lascivitasait“ — most azt volnánk kérdendők tőlük, hogy mit szólanak ahoz a széles prózában, tövéről-hegyéről, elbeszélt első szerelmi kalandhoz, a mely lapjuk idei 10. és 11. számának tárczájában olvasható, s a melyben az van leirva, hogy a nánási Finum Rózsi, hogyan hivja meg szállásra a hőst, ki, mint átutazó katona, egy éjet tölt Nánáson, de a kinek a hamis mennyecske olyan örökhüséget esküdött, a mely „kitartson egész regelig.“ Mit szólnak ahoz a „tanusághoz,“ a melyet az „Ellenzék“ tárczája hasadó reggellel igy formuláz: „Sámson elaludt és Delila fölhasználván az alkalmat, lenyirta fürteit, melyekben ereje lakozék“? Ezt a szerény kérdést vagyunk bátrak az „Ellenzék“ ártatlan aesthetikusaihoz intézni. Egy figyelmes olvasó.

— **Kolozsvártt a népszámlálás** a mai nappal teljesen be van fejezve, illetőleg már tegnapelőtt be volt fejezve, a mennyiben a város belterületén müködött ügynökök, mind beszolgáltatták a számláló lapokat. A központi népszámlálási iroda, Kőváry László buzgó vezetése alatt már meg is kezdte a számlálólapok felülvizsgálását s a jövő héten az összes anyagnak, különösen a város nyilvántartási czéljaira leendő lemásolásához fognak. A mennyiben eddig összesitett kimutatás volt készithető, a számlálás nagyon örvendetes szaporodását jelzi Kolozsvár népességének. Van ugyanis jelenleg, a számlálólapok szerint, Kolozsvárnak 27,456 polgári lakósa, honvéd: 172, közöshadseregbeli tiszt és legénység: 1625, csendőrség: 29, összesen tehát; 28282 ember. Ehez hozzáadva a területileg különálló, de kormányzatilag és statisztikailag ide tartozó Felek község létszámát, ami 1587 lélekre rug: Kolozsvár város összes népessége ma: **30,869.** Ezzel szemben a legutóbbi 30 év alatti népszámlálások alkalmával Kolozsvár népessége igy állott: 1850—51 népszámláláskor: 18,166; 1857-ben: 21446; 1869—70-i népszámláláskor (a katonasággal együtt): 26551. Eszerint 10 év alatt, a legutolsó (1869—70-i népszámlálás-

---

melyet ruhái kiméléséért vett fel mindig, midőn napi tisztét végzé. Mikor aztán belépni hallá őt, gyorsan elrejtette magát az ajtó mögé. Látható volt, hogy nagy meglepetést készitett elő számára, s rendkivüli örömöt gondolt okozni neki. A macska, melyet e gondolat nem foglalt el annyira, inkább követte rendes szokását, ura elébe sietett, s örvendezve dörzsölte fejét lábaihoz, miből rendes üdvözlete állt.

— Hollah! czicza, hova tetted lánykámat? szólt hozzá Treumann.

Ezt mondva betette maga után az ajtót, s meglátta Trudkát. Ez nevetve ugrott eleibe, s előbb ruhájára, s aztán a Flint arczába tekintve, hogy lássa, mit szól valyon az ő megjelenéséhez.

— Nó mondhatom! kiáltott fel az öreg, felemelve a lánykát a földről, hogy közelebbről láthassa, hisz te pompásan nézesz ki! Uj ruha, új kötény, új czipők, minden új rajtad!

És ki fésülte meg ilyen szépen hajanat? Nó nó! nem mondom, hogy épen szép vagy, de tiszta, csinos, mintha skatulyából huztak volna ki, azt mondhatom.

— Szulliván asszony öltöztetett fel, s csinálta meg ilyen szépen hajamat és még más valamit is tett. Nem látja bácsi, hogy mit tett még más valamit is?

Treumann követte szemeivel Trudka tekintetét, a mint az körüljárt a szobában. Eléggé meglepettnek nézett ki arra, hogy megfeleljen a lányka várakozásának, bármily nagy lett légyen is az, s ezen nem lehetett csodálkozni. A lámpagyujtó kora reggel elment volt hazulról, s azóta szobája teljes átalakuláson ment keresztül. Nyilván női kezek voltak a tényezők itt, hogy mindent kitisztitsanak, s rendbe hozzanak.

Mig Trudka Treumannhoz nem jött, női tolakodás, soha sem ütötte fel sátrát itt. Mivel egészen magánosan élt, s látogatókat ritkán fogadott, megszokta volt már rég, hogy szobáját a maga módja szerént rendezze bé, s a külcsinra legkisebb tekintettel ne legyen. Szerény butorzatu szobájában, csak ritkán járt seprő, s az időszakonkénti nagy takaritások, ismeretlen dolog volt nála.

Két nagy ablak, melyek az udvarra nyiltak, nagyon igaztalan bánásmódban részesültek, s a nyájas világosságot, melyet be kell vala, hogy bocsássanak, a reájok ragadt piszok és füstösség egészen elhomályositották. A szoba padlatának szegletei, pókhálókkal voltak teleaggatva. A magas széles kályha-párkányzat mindennemü hasznos és hasznavehetlen czikkek zagyvalékával volt elboritva, s a kályha-rostély alatt egybegyült szemét csak ugy folyt ki alóla. A butorok, melyek között pár igen czélszerü is találkozott, legrosszabb móddal voltak elrendezve, s nagy mértékben megszükitették a tért. A Trudka betegsége alatt nehány, beteg szobába szükséges tárgy, s a Treumann számára a padlóra elkészitett ágy oly mértékben elősegitették, a már is nagy zürzavart, hogy csak nem vezetőre volt már szükség, hogy az ember az ajtótól az ágyik eljuthasson.

(Folyt. köv.)

A földrengések krónikája.

Összeállitotta:

Bodor László.

(Folytatás.)

1508. Cremonában földingás, roppant szárazság. (Cavitellius.)

1509. Konstantinápolyban földingás, borzasztó vihar, jégeső. Házak, tornyok omlottak össze. (Naoclerus.)

1509. Majdnem egész Németországon, főként a garenti tartományban, Steier, Tirol és Svájczban földingás. (Naoclerus.)

1509. Messanában földingás. Az emberek megrémülve mezőkre futottak. Siciliában is földingás. (Franc. Maurolycus.)

1511. Febr. 26-án Velencze és szomszédos vidékeken földingás. Sok épület összeomlott. Byzantium falai is sokat szenvedtek a földingás miatt. (Cavitellius Annales Cremonens.)

1513. Az Alpesek tövénél, Belizonán felül egy roppant magas hegy földingás miatt leomlott s az egész völgyet, melyen a Brennio vize foly, betöltötte. E miatt a viz megállott folyásában, a völgyet elöntötte, s circa 100 stadiumnyi tavat képezvén, sok épületet és szántóföldet elboritott. Husz hó mulva a Brennio kiszakitotta természetes gátját és a rohanó ár borzasztó károkat okozott. (Paulus Jovius Novocoment. Eppus. Basiliae 1567.)

1515. Böjtmáshava elején, Nagyszombaton földingás. (Spangar.) Timon szerint márcziusban Pozsonyban is nagy földingás.

1515. Olaszországban földingás. (Richardus Bartholinus Hodocporicon.)

1516. Erdélyben Brassóban nagy földingás (Spangar.) A brassói templom falán látható felirat szerint nov. 24.

1524. Rómában földingás. Három hold látszott az égen. A Tiber is kiáradt, sok kárt okozott. (Cavitellius.)

1531. Brassóban kétszer földingás. (Brassói templom fala.)

1537. Majus közepén kitör az Aetna. Már megelőző hónapokban, főleg márczius 20 án erős földrengések voltak. (Maurolycus.)

1538. Olaszországban több városban földrengés. Három nap látszott az égen. (Cavitellius.) Ez, valamint már az előző évben az Aetna háborgott, egész Siciliában sajátságos földalatti hang hallrzott. (Thomas Fazellus.)

1540. Kolozsvár körül nagy földingás, Zápolya János halála előtt. (Bethlen F. T. I. pag. 323.)

1541. Genuában szokatlan nagy földingás. (Jacobus Bonfadius.)

1542. December 4. Sicilia Megara városában földingás. (Fazellus.)

1544. Febr. 16. Florentiában földingás. (Cavitellius.)

1545. julius 19. Erdélyben nagy földingás. (Istvánffy.)

1550. Minden szentek előtti vasárnapon Szebenben negyed óráig tartó nagy földingás. (Kemény J.)

1552. 54. augustus 21., 56. julius 18., 59. majus 5. Erdélyben földingások. (Kemény J.) Üstökösök.

1558. Brassó körül (Erdély) földingás (Beth. 7. Tom. I)

1570. Cyprus szigetén földingás, mely Olaszországnak is nagy részét megrongálta. Különösen sokat szenvedett Ferrara. A hold mellett üstökös jelent meg. A földrengés többször ismétlődött. Negyven óra alatt 150-szer ugy, hogy a ferrarai fejedelem is kénytelen volt élete fenntartása végett a szabad ég alá, sátorba kiköltözni. Florentiát az Arno, Rómát a Tiberis anynyira elöntötte, hogy szántóföldek, rétek viz alá kerültek, sok épület megsemmisült. Brittania Wasili kerülelében, nem messze Parnum forum nevü mezővárostól Herford herczegségben a szélvész egy nagy darab földet épületestől borzasztó bögések közt 400 lépésnyi távolságra tolt előre. A megmozditott földterület magassága 400, hossza, szélessége 1300 lépés volt. Theodosia gyarmatban 3 nap látszott az egen. (Besold.)

1571. márcz. 13 ka (előtt) Erdélyben nagy földrengés. Háromszor ismétlődött. (Bethlen Farkas II. köt.)

1571. Brassóban és a székelyföldön földingás (Brassói templom fala.) Csakugyan ott olvassuk, hogy a megelőző évben is volt földingás. Megerősiti Bethlen Farkas is.

1570. szeptember 17-én Mantuában földingás. (Cavitellius.)

1578. Junius 8 án Cremonában földingás. (Cavitellius.) Csakugyan ő irja, hogy a következő év január 26 án Galliában földingás volt. Mindkét évben pestis.

1578, Deczemberben, Spanyolországban Medina város és környékén a földingás sok kárt okozott. Számos ember is elveszett. (Cavitellius.)

1580. Hollandiában april 7. földingás. Zeeland, Normandia és Angliában is érezték. (Cavitellius.)

1581. april 27. éjjel Florencziában és vidékén földingás. Juniusban Spanyolországban Andalásia tartományban sáskák pusztitottak. Minden zöldséget fölemésztettek. Julius 2-án tüzes ködöt láttak. Normandiában üstökös. (Cavitellius.)

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

kor talált létszámmal szemben Kolozsvár népessége 16·3 %kal szaporodott, ami évenkint 1·63 % létszám emelkedést tanusit.

— **Èpen ma** 259 esztendeje annak, hogy a királyi komornok és kárpitos szegényes házában nemcsak a franczia, de az összes világirodatom egylk legnagyobb ékesége — Moliere, meglátta a napfényt; — Moliere, az emberi hibák leggeniálisabb gunyolója, kit ott is ért utol a halál, a hol életének dicsőségét szerezte — a szinpadon, de ki, a mikor a „la malade imaginaire“ előadásának alkalmával összerogyott a deszkákon s nehány óra mulva nagy lelkét kilehelte — a halhatatlanok életét kezdte élni müveiben, véget nem érőt addig, mig az emberek érzékkel viseltetnek az iránt, a mi szép. Mikor a nyáron Párisban a Theátre Français kétszázados fennállásának évfordulásán ünnepet ülve, feleleveniteite Moliere „Impromptu de Versailles“-át, s a magyar nemzeti szinház igazgatósága koszorut küldött az ünnepélyre, megjegyezte azt, hogy Párison kivül a halhatatlan vigjátékiró müveit sehol sem adják annyit, és sehol a közönség nagyobb részvétele és érdeklődése mellett, mint épen a magyar fővárosban. A ki szerencsés volt a nemzeti szinház egy-egy olyan előadásán jelen lehetni, mikor Moliere két-három kisebb vigjátékát e szellemességben, concepcióban, szerkezetében felül nem mult remekeket adják, és ha lotta a teleház felfelriadó tapsait, mely nemcsak a gondos és kitünő előadásnak, de legtöbbször az eléadott darabnak szólt, az bizonyosan nem is tartja nagy szónak, a mit a nemzeti szinház igazgatósága mondott. Önkénytelenül tódultak emlékezetünkbe e dolgok ma a Moliere születésnapjának évfordulóján s lehetetlen fel nem vetnünk a kérdést: vajjon miért mellőzi az intendatura a második magyar szinházban, nálunk a Moliere vigjátékokat? Sokszor kifejeztük e lapok hasábjain, hogy meggyőződésünk szerint semmire sincs a mi szinházunknál nagyobb erő, mint épen jellemvigjátékok előadására. Szacsvay (például Misantropban), Szentgyörgyi, Gabányi és női személyzetünk határozottan kiváló erők, kik nemcsak megbirnák, de teljesen élvezhetővé tudnák tenni szerepeiket. Közelebbről Beaumarchais classikus vigjátékának előadása alkalmával (háromszor rövid időközökben vétetett pedig elé) tele volt a ház, s a közönség is, a kritika is kifejezte eléggé elismerését a szereplők s kifejezte érdeklődését az e fajta termékek iránt. — Az ujabb szinmüirodalomból ez idényben a kolozsvári szinház igazgatősága által fordittatott franczia vigjátékok határozottan megbuktak nálunk. A „Szánandó férfiu“ második előadásán például oly rettentően üres volt a ház, milyenre nagy idő óta nem emlékezünk, mig Figaro házasságának harmadik előadásakor is tele volt a zártszék és páholy. — Miért nem vesz hát fel az igazgatóság oly termékeket a müsorozatba, mely iránt a közönség érdeklődik, s mely különben is becsesel bir? Miért nem veszi fel a Moliere vigjátékokat? Ma, mikor felelőssé tesszük untalanul az igazgatóságot azért, hogy a közönség szemmel láthatólag szokik el a szinházba járástól, ma, Moliere születésének évfordulóján — ugy véltük — kötelességet teljesitünk, ha elmondjuk vélekedésünket, mily módon hisszük mi a müsorozatot felfrisitendőnek.

— **A jégsport kedvelőit** nálunk jobban kegyeli a tél, mint a fővárosban, hol tegnapelőtt, mikor fényes halifaxokkal ment ki a nagy közönség, hogy a városligeti jégpályán élvezze a kocsolyázás gyönyöreit: a rendőrség fogadta a tó partján, kijelentvén, hogy közbiztonsági okok miatt meg nem engedheti a pályára lépést, nem lévén bátorságos a még nem elég vastag réteg. Nálunk a sétatéri jégpálya folyton igen látogatott — s reménylhetőleg még sokáig az lesz — nem csak, de egyes magányosok birtokát képező tavakon is élénken foly a kocsolyázás mulatsága. Jut közönség mindenfelé. Mint minket tudósitanak, vasárnap este 6 órakor a Diána-fürdő uszodájának jegén lesz világitás mellett kocsolyázás s hallomás szerint a Bánffy-kert tavát is berendezik a kocsolyázók számára.

— **A helyi kir. törvényszék** a mult évben összesen 199 végtárgyalást tartott; ebből 172 büntény, 27 vétség felett; 193 esetben hozott elmarasztaló itéletet, 6 ban pedig felmentőt. Ezenkivül el lett napolva 11. A magyar b. t. k. életbeléptetéseig (szept. 1.) 144 végtárgyalást tartott, ebből büntény 142, vétség 2. A szept. 1-től decz. 31-ig megtartott 55 végtárgyalásból már 25 volt vétség és 30 büntény, a tárgyalt ügyek között. Ha a mult évi eredményt összevetjük az előző évvel, kitünik, hogy törvényszékünk 1880 ban, az előző éveinél is nagyobb tevékenységet fejtett ki a bünügyi teendők körül.

— **A kétvizköz-hidelvei** kerületben a városi bizottsági tagságra szokatlan concurrentia ütött ki, majd annyi a jelölt, mint a szavazó. Csak a főbbeket emlitve: Kerekes József, Móricz István, Bartha Miklós, Kővári László, Mihály László, Csiki Mihály, Régeni György, Szenkovics Márton, Macskásy Samu, Szabó Károly végrehajtó, Sugár József stb. Nem rosz.

— **A kolozsvári** önkéntes tüzoltó egylet f. év janár 30-án d. e. 9 órakor tartja meg rendes évi közgyülését a tanácsház nagy termében az alábbi tárgysorozattal u: m: 1. Elnöki megnyitó. 2. A parancsnokság jelentése 1880. évről. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. A pénztár vizsgáló bizottság jelentése. 5. Egy 3 tagu bizottság kiküldése az 1881. évi számadások megvizsgálására. 6. A folyó évi költségvetés tárgyalása. 7. Inditványok.

Hazai hirek.

— **A trónörökös** keleti utja kiválóan vadászati és ornithologiai czélból történik. A trónörökös kiséretével február 8-án Brindisin át mindenekelőtt Egyitomba utazik s április 8—9-ike körül tér vissza. Egyiptomból a trónörös Palesztinába megy, hol Jeruzsálem, Hebron, Betlehem és Jerikó városokat látogatja meg. S igy a trónörökös ötödik osztrák főherczeg és negyedik Habsburg lesz, ki a szent földet meglátogatta. Az első osztrák fejedelmi vér VI. Lipót herczeg volt, ki a 3-ik keresztes háboruban részt vevén 1191-ben, Akko városát bevette. Az első Habsburg, ki utána a szent földön járt, Frigyes főherczeg, Károly főherczeg fia volt, ki 1840-ben egy combinált osztrák-angol zsoldos sereggel Palaestina partján termett, s Akko-t szintén bevette. Az 50-es években Miksa császár járt bucsut a szent földön, 1869-ben Ferencz József király látogatta meg azt. A Habsburgiak különben mindig, s főleg I. Lipót és III. Károly királyok a szent föld templomait gazdag ajándékokban részesitették.

— **Hunyadmegye** közönsége f. hó 11-kén tartott rendkivüli közgyülésében elhatározta, hogy Rudolf trónörökös mennyegzője alkalmával az országgyülési képviselők és más hozzájuk csatlakozó megyei küldöttek által fogja szerencsekivánatát benyujtani. — A dévai uri kaszinó közgyülése 9- és 11-én folyt le Pogány György főispán elnöklete alatt. Élénk vita támadt az alapitók és részvényesek jogainak körvonalozása felett, de utoljára sikerül méltányos megoldáshoz jutni. Igazgatók lettek: Barcsay Kálmán és László Ignácz. Jegyző: Dr. Hankó Vilmos. — Időjárásunk télire vált. Valahára lehullott a várva-várt hó. A Maros erősen zajlik s rajta megakadt a közlekedés.

— **A honvédegyenruhák** változtatásáról teljesen megbizható forrásból következőkről értesül az „Országgyülési Értesitő“: A gyalogság a vörös nadrág helyett, mely csatában messze kirivó czélpontul szolgál, kék nadrágot kap; a lovasságnál a zubbonyra ismét behozzák a zsinorokat, az orvosok attilája pedig kissé világosabb szinü posztóból lesz, ezen attila szabása azonban, valamint a gyalogság naerágáé nem szenved változást, s ennélfogva a honvédlovasság zubbonyára és az orvosok egyenruhájára nézve a lapokban megjelent eltérő hirek és kombinációk tévesek.

— **Liszt Ferenczet** Budapestre való megérkezése alkalmával különféle óvatióban fogják részesiteni. A zeneakadémia férfi növendékei nemzeti szinü s feliratos szalagu babérkoszorut, a nőnövendékek pedig feliratos fehér selyem szalagu virágcsokrot fognak átnyujtani a mesternek, a ki nehány nappal megérkezése után átveszi a felsőbb tanfolyamok hallgatóinak zongoraoktatását. Ezen előadásokra Bécsből, Münchenből, Grátzból, Berlinből, sőt a távolabbi külföldről is érkeznek hallgatók, kiknek egy része már be is iratkozott.

— **Milliòmos örökség**. Nemrégiben emlitettük, hogy egy budapesti kisasszony a napokban mily regényes örökségnek lett részesévé Németországon. Különben t. i. beleszeretett egy gazdag vállalkozó, s eljegyezte, azonban az egybekelés előtt meghalt, s minden vagyonát menyasszonyára hagyta. Az elhalt vőlegény gyámja az örökségi ügy rendezése közben többször találkozván a kisasszonynyal, szintén beleszeretett, s nőül akarta venni. A végzet ugy akarta, hogy e házasság sem válhatott ténynyé; a vőlegény meghalt s minden vagyonának örökösévé a budapesti szépséget tette. Az ekkép egy kézre jutott kettős vagyon többre megy egy milliónál s azonkivül hozzá tartozik egy gyönyörü birtok és regényes vár a Rajna partján. Budapesti körökben nagy találgatás tárgyát képezte a szerencsés örökösnő kiléte. E talány most már meg van fejtve. A szerencsés örökös nem más, — irja most az „Egyetértés“ — mint a budapesti társaskörök egyik kiváló szépsége Langheinrich kisasszony, ki mint halljuk, tegnap édes anyjával Olaszországba utazott.

— **Helfy Ignàcz** tegnap este fél 8 órakor a kereskedő ifjak társulatában, nagy közönség előtt, előadást tartott, vagy a mint ő fejezte ki magát: fenhangon gondolkozott a családi vonásokról, a melyek összesége talán azonos az emberek öröklő tulajdonságaival, melyek a fajt ép ugy választják külön, mint társadalomban a családot. A családi vonások létezésének bizonyitására elmond nehány példát. Az egyik vele, illetőleg öcsesével történt. Helfy Olaszországban volt számüzetésben. Egyszer alföldön lakó öcsének, kit ő már 15 év óta nem látott, eszébe jut bátyját látogatásával meglepni. Bresciában egy másik olasz utas szállt a kocsiba, ki történetesen régi barátja volt Helfynek! A két utas nem ismervén egymást, alig váltott pár szót. Helfy öcsese egyik állomáson valami véletlen incidensből elneveti magát, Ekkor az idegen utas fiatal társa felé fordul: „Ön Milaéóba megy?“ — „Igen.“ — „Helfy Ignáczhoz?“ — „Igen.“ S azzal ment a távirdába és megsürgönyözte Helfynek öcsese jövetelét. Képzelhetni, menynyire meg volt lepve a fiatal ember, midőn az állomáson megpillantotta rá várakozó bátyját. Az idegen tehát egyetlen mosolyból rá ismert, hogy a fiatal ember nem más, mint Helfy öcsese. — Elbeszéli továbbá a Volta családjáról, hogy annak minden tagja experimentált, s kész volt, egész vagyonát a kisérleteknek áldozni. Az röeg Czakó, kit gyermek korából ismert, alchymista volt, s erre áldozta össze s vagyonát. A fia is, ki hirtelen oly ragyogva tünt föl az irodalom egén, ily eszményképet üldözött, s megtalálta azt a tulvilágon, midőn saját kezével végett vetett életének. Az érdekes előadás a közönség zajos tapsa között ért végett. — Ugyane társulat szombaton Névy László „Dédanyáink olvasmányai“ czimen fog fölolvasást tartani.

— **A kereskedelem magyarosodása.** Turóczy Adolf pénzügyi tanácsos és fővámigazgató körlevelet intézett a budapesti összes kiválóbb kereskedő- és üzlet-czégekhez, valamint a nagyobb közlekedési vállalatok és ipartársulatok igazgatóságaihoz a végből, hogy az üzleti és kereskedelmi elemeknek magyarositását, nevezetesen azon irányban, hogy azok jövőre a budapesti m. kir. fővámhivatallal való érintkezésökben kizárólagosan a magyar nyelvet használják, tőlük telhetőleg támogassák.

— **Egy korhely kántorról** beszél a „Pesti Hirlap“ érdekes történetkét. Az irsai röm. katholikus ájtatos hivek papjukkal és kántorukkal — ugyanis — a mult karácsony éjjelén a templomba sereglettek, hogy Krisztus urunk születését hagyományos ájtatossággal megüljék. Mig a hivők összesereglettek, addig a koruson a kántor az irsai cigány zenekar tagjaival olyan gyökeresen bepálinkázott, hogy az előirt szent énekek helyett, mindenféle obscurus világi nótákat zenditettek rá. Az eset oly botrányt keltett, hogy a lelkész mise közben kénytelen volt a hivők közül többeket a korusra felküldeni, hogy utasitsák ki a részeg garázdálkodókat. Feljelentés folytán az illetékes kir. járásbiróság a vizsgálatot a bünösök ellen meginditotta, s miután a kinyomozott eredmény arról győzte meg az eljáró járásbirót, hogy ezen nagyobb foku büntény a kir. törvényszék illetékessége alá tartozik, a vizsgálati iratokat további eljárás végett a pestvidéki törvényszékhez tette át.

Vegyes hirek.

— **Bécs népessége**. A bécsi népszámlálás befejeztetett és az eredmény a legutóbbi népszámláláshoz képest százezer többletet mutat. Az elővárosok a nagy munkában külön, önállólag vétettek fel és ezeken kivül Bécs lakossága tesz 707 ezret. Különös megelégedéssel konstatálják azt a körülményt, hogy a negyed és féléves lakóknak száma növekedett és pedig az 1869-iki 114 ezerrről 143 ezerre, tehát 29 ezer családdal több bir most önálló lakást, mint akkor, miből az általános jólét emelkedésére következtetnek, miben sok igaz lehet, de a mi nem csoda.

— **Bécs** ügyvédeinek kereseti adója. Bécsnek 520 ügyvéd (Pestnek hetedfélszáz van) 1879 ben összesen 18,740 forintot fizetett kereseti adó fejében, s igy egy ügyvédre csak 36 forint adó jut. 1868-ban, mikor 130 ügyvéd volt, 56 forint kereseti adó jutott egyre, összesen pedig fizettek 7290 forintot.

— **A cseh és a magyar nyelv** az udvarnál. A N. Fr. Presse mai számában élesen kommentálja azt a brüsszeli hirt, hogy Stefánia herczegnő buzgón tanul magyarul és csehül, mely hir, a mint irja, Bécsben nagy figyelmet kelt. A bécsi lap természetesnek találja, hogy a trónörökös arája magyarul tanul. Ezt a nyelvet megtanulta — nem ugyan férjhez menetelekor, hanem kevéssel a kiegyezés előtt — Erzsébet császár-királyné is. A bájos Stéfánia herczegnőnek, ki időről-időre Pesten fog lakni, természetszerü érdekében áll a magyar nyelv megtanulása s több mint egyszerüen udvariassági tény, ha a monarchia jövendőbeli uralkodónője az állam keleti felének nyelvét elsajátitja. De hogy trónörökösünk menyasszonya — folytatja — azt a bajos feladatot is kitüzte magának, hogy a csehek nyers idiomját, melytől a jó hangzathoz szokott fül visszaretten, szintén megtanulja, nem államunk szilárdan álló politikai alakulatával, hanem egy remélhetőleg hamar elmuló epizóddal parlamentáris történetünkben függ össze. A lap azután kiemeli, hogy könnyen megtörténhetik, hogy az osztrák dolgokban szokásos gyors változások mellett Stefánia herczegnő, midőn Bécsbe jő, már egészen uj helyzetet fog találni, melyben az oly fáradságosan elsajátitott cseh nyelvnek már nem fogja hasznát vehetni.

— **Vilmos császár, mint Judás**. A frankfurti büntető kamara sokat foglalkozik most egy ismeretlen ember felségsértési pörével. Ez az ember „Visszaemlékezések az oberammergaui passiò-játékokra“ czim alatt kiadta a passió játékokban résztvett színészek arczképeit. A ki csak e képeket látta, ugy találta, hogy a Judást ábrázoló kép feltünően hasonlit Vilmos német császár arczképéhez. E miatt Feynél, a nyomdásznál, hol a képek megjelentek, minden képet elkoboztak, s az elkobzott képeken a Judásképet tajtékkövel fogják kidörzsölni.

A „KELET“ magántáviratai.

Bécs, jan. 14. A lapok jelentik, hogy az osztrák-magyar vámértekezleten a Németországgal kötendő szerződés tariffájának részleteire nézve elvileg megállapodott mind a két kormány. Ezen javaslatnak most már a német kormány elé leendő terjesztése iránt nincs semmi differentia.

Pétervár, jan. 14. A ma megjelent ukáz szerint a birodalmi bankadósság törlesztésére 400 millió járadék alapittatott. A még fenmaradó adósság évenként 50 millióval fog törlesztetni, s annak arányában a letett adósságlevelek megsemmisittetni. A birodalmi budget 1881-re bevételekbeén s kiadásokban, 717.461,609 körül ingadozik.

Mihály főherczegnek Skobeloff e hó 4 ikén vivott harczairól hivatalos jelentése igy szól: az első hadosztály Groktece felé a főerősségtől 800 lépésre előnyomult, mire véres, makacs, de ránk nézve győzelmes harcz fejlődött ki. A mi részünkről elesett Petrusewitsch generalis, 3 tiszt, 19 ember, megsebesitve 3 tiszt és 55 ember. Az ellenség megerősittetett 5000 emberrel Merwből, makacsul harczolt a Petrusewitsch által vezényelt jobb szárny ellen. A tekuczok 300 halottat veszitettek. Csapataink vitézül harczoltak, tiszteink magatartása mintaszerü. Az első hadosztály meg fog erősittetni.

Bécs, jan. 15. Rudolf trónörökös február elején megérkezik Brüsselből, azután megkezdi keleti utját.

A hivatalos lap közli Streit igazságügy- és Kremer kereskedelmi miniszterek felmentését, továbbá Pinsnek kereskedelmi-, Prazaknak igazságügyminiszterré kineveztetésöket.

London, jan. 15. Parnells inditványa az alsóházban 435 szavazattal 57 ellenében elvettetett.

CSARNOK.

Apróságok.

A biró itélete.

A XVIII-dik század elején egy török kereskedő elveszit egy erszényt kétszáz aranynyal; kikiáltja a városban mindenfelé s azt igéri, hogy a ki pénzét visszahozza, az összeg felét neki ajándékozza. Nemsokára jelentkezik is egy matróz, ki kész visszaadni a megtalált pénzt, az erszényben találtató összeg fele részéért. A kereskedő, hogy kikerülje a fizetést, ekkor azt mondja, hogy az erszényben, a kétszáz darab aranyon kivül még volt egy nagyon értékes smaragd kő is, melyet a matróz, ha megakarja kapni a pénz felét, vissza kell hogy szolgáltasson neki.

A matróz menyre-földre s a proféta szent nevére esküszik, hogy ő az erszényben nem kapott semmiféle drágakövet. Elvezetik őt a Caditól a vádlóval együtt Chertuli nagyvezérhez, ki igy szól a kárvallott kereskedőhöz.

— Az erszény, melyet elveszitettél, mint mondod, a kétszáz aranyon kivül még egy drága smaragdot is tartalmazott. A matróz azt állitja, hogy az általa lelt erszényben semmi más nem volt, mint a kétszáz darab arany; e két tényből tehát világos az, hogy azon erszény s a kétszáz darab arany nem lehetnek az általad keresett tárgyak, mert különben előbb is emlitést tettél volna bizonynyal a köztük foglaltató értékes smaragdról. Hogy többé ily félreértés elő ne álljon, kiáltasd ki még egyszer a hős kikiáltóval, hogy egy erszényt veszitettél el kétszáz darab arany és egy értékes smaragd tartalommal.

Mi pedig a matrózot illeti, meg fogja tartani érintetlenül negyven napon át a talált aranyakat, s ha azon idő alatt nem jelentkeznék az, ki elveszitette, birtokába veheti a pénzt, mint általa véletlenül talált jogos vagyont.

Ki a hibás?

Egy hittéritő szónoklatot tartott az amiens-i székesegyházban. De la Mothe püspök is jelen volt az egyházban, s a szónoklat alatt elaludt. A szónokló lelkész a főpap asztalánál ebédelvén, szemére hányta, hogy az egyházi beszéd alkalmával aludott.

— Tisztelendő atyám, felelt neki a püspök, azt tanácslom, kiméljem meg a szemrehányásoktól; mert ha szememre veti, hogy elaludtam beszéde alatt, mindenkinek el fogom mondani, hogy elaltatott szónoklatával; majd meg látjuk mit mondanak, ki volt a hibás?

KÖZGAZDASÁG.

A répatermés fenyegetve van. Csehországból irják: Czukorgyártóink az idei tél szokatlan lanyha lefolyásának, illetőleg a legközelebbi hónapoknak aggodalommal néznek elébe. A répa csekély czukortartalma szeptember ben a legtöbb gyárost nagyon kevés kivétellel arra inditotta, hogy az üzem-campagnet majdnem két héttel kijebb terjeszsze. Ez a körülmény s a mult év répatermésének legalább menynyiségileg kedvező volta eszközölték azt, hogy gyárosaink ez idő szerint oly készlet fölött rendelkeznek, mint még soha. A mult évi november és deczember hónapokban tartott lanyha időjárás s a — majdnem lehet mondani, szelid — szeptemberi s októberi aratás idei hőmérsék a répának az aratás által félbeszakitott tenyészeti folyamatát ismét megujitották s oly jelenségek mutatkoznak, melyek a répavermek tulajdonosait, legyenek azok gazdák vagy gyárosok, komoly aggodalmakkal töltik el. Oly répákon is, melyek a gyártás kivánalmának megfelelőleg, szabályszerüleg tisztogattattak, azaz melyeknek levele i meglehetős jól lemetszettek, aggály keltő mérvben lép fel a megrothadás, mig olyanoknál melyeknek a tisztogatása kevésbé szigoruan történt, kis hajtások támadnak, melyek a répaczukor tartalmának érzékenyen ártanak. A bérlők, miután a mult évben a vermek hiányos elfedése miatt a rendkivüli hideg kegyetlenül megleczkéztette őket, most már kora ősszel elkezdték a vermek befedését s ezáltal idéztettek elő a fentebbi tünemények. Az emlitett rothadási s kinövési jelenségek ellenében a legtöbb gyáros s gazda megtette a kellő intézkedéseket; mindenekelőtt sürgősnek látszott a répavermeket ismét megnyitni, azonkivül azok oldalaira szellőző ablakokat csinálni, sőt a répa teljes beteritésétől sem ijedtek némelyek vissza, csakhogy a lanyha időjárás káros befolyását ellensulyozzák. Hogy az épen emlitett intézkedéseknek csak nagyon kétes sikere lehet, hacsak az időjárásban gyors változás nem áll be, minden szakférfiu előtt nyilvan való. Hogy mily óriási kárral jár a szelid idő tartása a sok milliót képviselő csehországi répakészletekre, nem tekintve a raktárokból való szállitás megnehezülését, csak az mélányolhatja, a ki Csehország czukoriparának viszonyaival közelebbről ismerős. A most beállott hideg azonban az ottani czukorgyárosok kilátásait is valószinüleg kedvezőbbekké teendi.

—

A selyemtenyésztés emelése czéljából foganatositott intézkedésekről Bezerédj Pál miniszteri meghatalmazott terjedelmes jelentést nyujtott be a kereskedelmi miniszterhez. E jelentésben Bezerédj első sorban a szederfaültetvények szaporitása czéljából tett intézkedéseit emliti fel. A beszerzett 10161 darab szederfaültetvény mind kiültettetett s a beérkezett jelentések szerint ezekből 1367 db kiszáradt. A szederfatenyésztés jövője csakis nagyobb mennyiségü szederfamag elvetése által biztosittathatván, s tavasz folytán Tolnamegyében 46 községben elvettetett 26 liter szedermag. Ebből 34 községben 16 liter mag jól eredetmeg, 14 községben pedig 10 liter többé-kevésbbé elveszett. Az 1881-ki év tavaszán összesen $834\frac{1}{2}$ liter mag fog 33,268 □ öl területen elvettetni. Ezen területből 30,420 öl tényleg már felásatott, a többi területek ez ősszel vagy a jövő kora tavszakor fognak felásatni. Különösen hangsulyozza Bezerédj a kiosztásra alkalmas peték beszerzését s szakemberek kiképeztetését. E télen is mutathat fel már Bezerédj ur némi eredményt, amenyiben Tolna városában m. é. april is 24-én egy selyemtenyésztési tanfolyamot nyitott, melyben Frühaut Tamás a görczi intézet másod tanára tartott előadásokat a selyemtenyésztésről. Hasonló előadások tartattak Bonyhádon s Szegszárdon általános részvét mellett. Az okszerü selyemtenyésztés terjesztésre legfontosabb intézkedés azonban abban áll, hogy a tenyésztéshez értő szakemberek képeztettek ki. 1880 ban kiosztot összesen 12 kg. pete vagyis a 25 gr. 480 unczia. A kiosztasban 172 község 1059 termelővel vett részt, ugy hogy egy termelőre $11\frac{3}{10}$ gram esik. Termeltek pedig a községek összesen 10131 kilográmot és 71 gram gubot, egy termelő tehát átlag 9 kilogram 22 gramot. Ezért a községek összesen 11,062 forint 66 krt, átlag egy termelő pedig 10 frt 79 krt kaptak. A gubók beváltatak fojtatlan állapotban: I. oszt. teljesen ép, egészséges gubók kilója 1 frt 20 krjával, II. oszt. puha, foltos gubó 50 krjával. Fojtott állapotban a fojtás által bekövetkező $\frac{1}{3}$ sulycsökkenés fejébe $\frac{1}{3}$-dal drágábban, azaz I. oszt. kilója 1 frt 60 kr, II. oszt. 70 kr. A beváltott gubókért a kormány 23,154 frtot kapott, melyből levonva a 11,134 frt 64 kr beváltási diját, marad tiszta haszon 2019 frt. A selyemtenyésztés körüli ismeretek terjesztése érdekében a következő intézkedések tétettek: Kiosztatott az országban 40 db selyemtenyésztési tankönyv, 186 terjedelmesebb és 1059 rövid utasitás. Frühaut Tamás tanár által Tornamegyében tartott előadásokban résztvett 40 egyén. Kiképeztetett ezenkivül az intézetnél 10 nő a góresövezés gyárilagos kezelésében. Az ezek által megvizsgált pillepárok összege 91,252 volt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTTÉR.*)

Nyilatkozat.

Alólirt kedves kötelességemnek ismerem a biztositó nagy közönségnek tudomására hozni, hogy a Szent-Benedeken levő urasági kastélyom deczember hó 10 én ismeretlen okokból a lángok martalékává lett, a Magyar Franczia biztositó-társaság, melynél ezen épületem biztositva volt, — nem késett a kárt felvétetni s azt nekem ezen rövid idő alatt 2218 frt 70 krral teljes megelégedésemre már ki is fizette; azért tehát a fentemlitett társaságot minden *biztositó* félnek a legjobb lelkiismerettel *ajánlom.*

Deés, 1880 deczember hó 31-én.

Hirsch Lipót s. k.

*) *E rovat alatt megjelenő czikkekért semmi felelősséget sem vállal.* Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

AZ EREDETI
SINGER
VARRÓGÉPEK

LEGJOBBAK A VILÁGON.

Első rendű 150 éremmel hiláltetve

PÁRIS 1878 arany érem

5 FORINT HAVI részletfizetés

Az utánzások ellen óvakodás ajánlatik

öt évi teljes jótállás.

Minden egyes gép o NEW-YORKI SINGER TÁRSAK TÓL ferti gyári jegyet viseli.

Neidlinger G. vezérügynök.

Kolozsvártt, bel-középutcza 5 szám.

(281) Bizományi raktárak: 14—14
Maros-Vásárhelytt: Bernszászy Gusztávnál. Tordán: Klenk Emilánál.
Deésen: Papp Jenőnél.

Különlegességek.

családi használatra és fehérnemü varrásra szabók, czipészek, nyereggyártók stb. részére, melyek sokoldalu munkaképességen felülmulhatlanok egyszerü és tartós szerkezetük miatt, minden más gépek felett elönyben részesülnek.

Hasznavehetlen régi gépek fizetés gyanánt átvétetnek.

Díjtalan alapos oktatás.

Géptűk tuczatja 40 kr.

256—1881. tan. szám.

Pályázati hirdetés.

A tekintetes városi bizottság mult évi deczember hó 29-én tartott közgyülésében 227—880. kzgy. szám alatt hozott határozatával a szabályrendeletileg rendszeresitett és a Nagyméltóságu m. kir. belügyminister urnak 1880. november 17-én 49448. szám alatt kelt rendeletével jóváhagyott **harmadik városi orvosi** állomásnak pályázat és választás utján leendő betöltését határozta el.

Ennek következtében alólirott tanács felszólitja mindazon orvostudor urat, ki Kolozsvár sz. kir. város tisztviselői sorában rendszeresitett és évi 400 frt javadalmazás mellett nyugdij igénynyel egybekötött **városi orvosi állomásra** pályázni kiván, hogy ez iránti folyamodványát az 1870: 42. t. cz. szerinti minősültséget tanusitó okmányokkal fölszerelve **folyó hó** 25-ig Kolozsvár sz. kir. város polgármesteri hivatalánál nyujtsák be.

Kolozsvártt, 1881, január hó 11-én.

MINORICH KÁROLY,
polgármester-helyettes.

(39) 3—3

Erdélyben a legelső és legnagyobb
szalámi, szalona
és mindenféle füstölt husok
nagy raktára,
KOLOZSVÁRTT, FŐTÉR, IPAROS-EGYLET HÁZA 23. SZÁM.

Alólirottak ajánljuk a vidéki és helyi t. közönségnek szalonánk

száraz, fehér, füstölt, paprikás,

és mindenféle füstölt husokkal ellátott- u. m.

sonka, oldalos, (kaiserfleisch), császár hus, marha nyelv, szafaládé, virsli, disznófősajt stb.

nagy raktárunkat, saját gyárunkban készült szaláminkat a legjutányosabb árak mellett.

Kitünő zsirnak való szalona, háj mindennap, ugy szintén friss olvasztott zsir kapható.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Kolozsvártt, 1880. decz. 18. (545) 10—12

Benigni és Lászlóczki.

Tisztitó rodhatlat gátló fentartó szer a száj egészségének ápolására és óvszer ragályos fertőztetés ellen Dr. Faber C. M.-től. Az Eucalyptus szájeszenczia a száj bűzét azonnal és tartósan eltávolitja, biztos szer fogfájás és fogszú ellen, betegszobákban a levegőt tisztitja és elevenitő illattal tölti be azokat. A cs. orosz kormány a nyilvános kórházak és betegszobák fertőztelenitésére az Eucalyptus szájeszenczát, valamint a száj és torok ragályos betegségénél mint gyógyszert alkalmaztatni rendelte.

párisi 1878. kitüntetve.

EUCALYPTUS-MUND-ESSENZ.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

kapható az osztrák-magyar birodalom és a külföld összes jó hirnevü gyógyszertárak és illatszereszeknél, főraktár

Felix Griensteidl,
Bécs, I., Sonnenfelsgasse 7.

cs. k. szab. védjegy.

Összes raktáraimban D. C. M. Faber hirneves és már 1862 ben Londonban a nagy díjéremmel kitüntetett a száj egészségügyi ápolására és a fogak fentartására kitünő cs. k. szab Puritás szájszappana mindenkor kapható.

(43) Kolozsvártt kapható Csapó Sándor kereskedésében. 1—40

Rum	Cuba magasfoku 1 liter	— frt	60 kr.
Rum	Jamaica finom 1 „	— frt	80 kr.
Rum	Jamaica finomabb 1 „	1 frt	60 kr.
Rum	Ananasz legfinomabb 1 liter	2 frt	40 kr.
Tea	Congo finom 1 kiló	2 frt	80 kr.
Tea	Souchong legfinomabb 1 kiló	4 frt	— kr.
Tea	Peccovirág, kitünő 1 kiló	6 frt	— kr.
Tea	Melange legfinomabb 1 kiló	6 frt	50 kr.

Gergely Ferencz,
nagy füszerraktárában a „Törökhez."
(2) 3—10

Különlegességek.

MÜLLER J. L.,
ezelőtt
VADÁSZ FERENCZ özv. utóda illatszertárából
„A VIRÁGKIRÁLYNÉHOZ" BUDAPESTEN;

Főüzlet. IV. koronaherczeg-utcza 2. szám (Párisi-ház.) | Fióküzlet: váczi-utcza II-dik szám.

POUDRE DE SERAIL.

Blaháné Luiza művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor, vegytanilag tökéletesitve, minden ártalmas szerektől mentes és oly kitünő tulajdonságokat központosit, hogy minden eddig a kül- és belföldön készitett porokat sokszorosan felülmulja; nagymérvü federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arcznak és a testszinnek ifju és természetes szinezetet kölcs nöz, ugy, hogy a legélesebb szem sem képes a port rajta észrevenni. **POUDRE DE SERAIL** ára 1 nagy doboz 1 frt, kis doboz 60 kr.

CREME POMPADOUR. Az illatászat terén jelentékeny párisi kitünőségekkel való összeköttetésein folytán sikerült a világhirü és fölötte hatasos „Creme Pompadour"-t egész eredeti tisztaságában és erejében előállitanom Ez azon szer, melylyel a hirneves Pompadour asszony egész agg koráig fonn tud a tartani csodaszépségét, anélkül, hogy az egészségének árt is volna; azért nem mulaszthatom el a tisztelt hölgyvilagnak azt a leghathatósabban ajánlani. E kitünő szer jóval felülmul minden eddigi e nemü gyartmanyt. A Creme Pompadour mindig este és reggel alkalmaztatik; rakenjük egy nagyon finom vaszondarabkára, s azzal arczunkat, mellünket és karjainkat bedörzsöljük és zakan át le nem töröljük. Reggel elegendő e mütétet csak az arczon végezni s csak egy óra multva megtorolni. Az arczot azután be lehet hinteni a „Poudre Serail"-lal. — Egy tégely ára 1 frt 60 kr.

IXIA LYS. Ez a uj illatszer kedves illata és kiváló tartossága által a legkitünőbbnek és legfinomabbnak ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr s 3 frt.

EAU DE SERAIL. Legfinomabb és legkellemesebb illat, termek illatozására. Ezen kitünő essenczia különféle jó illatu keleti növényből készül. — Egy üveg 1 frt.

PATE DENTIFRICE GLYCERIN. (Fogpép.) A glycerin hatályosságát Dr. Bovman különösen ajánlotta foghus-bajok, dr. Lutton pedig a torok szárazdása ellen. — Ezek a legjobb kezességek, melyeket a fogtisztitó és epentartó szer kitünő hatására nézve nyujthatok. Ezen fogeszappan sokkal ajánlatosabb szer bármely fogpornál; hatása egyrészt a gyongéd bedörzsölésben nyilvánkozik, mely egy igy kefe segélyével eszközölhető, másrészt pedig helyi hatályosságában rejlik. — A glycerin nem tartalmaz sem savanyt, sem lugszeszt, fehérré teszi a fo akat, anélkül, hogy zománczanak ártana, megtisztitja a borkötöl és megóvja a rothadástól; elüzi a foghus daganatát, mely okozója oly fájdalmaknak, melyeket a fogaknak szoktak tulajdonitani. E szer ép egészségben tartja a szajat, elüzi annak kellemetlen szagát, mely bizonyos tápszerektol, hibás fogaktól és szivartól ered. — Egy szelencze ára 1 frt.

ELIXIR GLYCERINE dentifrice pour la Bouche. (Szájvíz.) Ezen szer azon erövel bir, hogy megakadályozza és meggyógyitja a foghusbajokat, pirosan és üdén tartja a foghust, a glycerinpasztával való együttes alkalmazása folytán. Ez az eredménye eme kitünő fogviznek, mely azonkivül üdévé és kellemessé teszi a lélekzetet. — Egy üveg 1 frt.

VERMEILLINI FOGPOR. Az eddiglek közt a legkitünőbbnek ajánlható, minthogy a legkisebb mennyiségik megtartja erejét és illatát, továbbá ártalmas vegyiségtől szabad és ennek folytonos használatánál a fogakat és foghust minden fájdalom és romlástól megóvja. — 1 doboz 80 kr.

Dr. HEIBER'S FOGPOR. 1 nagy doboz. . . . . 50 kr.

SAVON GUIMAUVE (ziliz-gyökér-szappan,) midőn ezen kitünő minőségü szappan használatánál az arcz- és kézbőrt finomitja, ezeket egyszessmind minden bőrkiütésektől megóvja. — Ára 1 darabnak 50 kr. 6 drb 2 frt 60 kr.

Mindezen vegykészitmények valódi minőségben kaphatók a fentiek feltalálónál továbbá az ország minden jelentékeny gyógyszertáraiban. Minden egyes valódi gyártmány a jelen bejegyzett védjegyjegyel van ellatva.

Legnagyobb választék valódi francia és angol illatszerek és pipere-árukban a legolcsóbb gyári áron. 229

Vidéki megrendelések utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.

Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve.

(519) Kapható Kolozsvárt: Wolf J. gyógyszerész urnál. 4—*

Igen fontos mindenkinek!

Miután elhatároztam, hogy ezentul csakis megrendelésekkel foglalkozom, ennek következtében a raktáromban levő nagy mennyiségü

férfi, női és gyermek lábbelieimet

a mig a készlet tart.

leszállitott áron elárusitani,

s mint több országos és világkiállitáson kitüntetett solid és tartós, csin és feltünő olcsóság tekintetében bármely gyárral versenyző czikkeket ajánlom a n. é. közönség figyelmébe.

Tisztelettel
Matutsek József.
(556) 10—100 fötér, 17. szám.

REMÉNY A SORVADÁSBAN
szenvedőknek!

Iszonyatos a sorvadásban szenvedőknek magokat előre a halálmartalékává lenni tudni. „A Hoff-féle gyógy-tápanyagok által az orvosok kezei között az életre való remény ujból visszatért." Többeknek saját kifejezett nyilatkozatai.)

Nyilvános elismerés
torok, köhögés, gyomor, mell- és tüdőbetegségekről

A csaknem minden európai állam cs. kir. udvari szállitója HOFF JÁNOS urnak, cs. kir. tanácsos urnak, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rend lovagjának. Bécs. Gyárhelyiség: Grabenhof 2. Gyári raktár helyiség: I. Graben, Bräunersrtasse 8.

Hivatalos gyógyjelentés.

A Hoff-féle **maláta-kivonat egészségi sör s a maláta csokoládról**, melyek a helyőrségi kórházba használatba jöttek, ezek a gyógyfolyamat kitünő segélyszereinek bizonyultak be, nevezetesen a maláta kivonat az idült mellbaju betegek előtt igen kedvelt és kivánt volt; hasonloan a maláta csokoládé az üdülők s az elgyengüli emésztési képességnél üditő és igen kedvelt gyógytápszer volt.

Bécs, 1878. deczember 13.

Látta: **Dr. Loeff**, főtörzsorvos: **Dr. Porlas**, törzsorvos.

HOFF-féle
Maláta kivonat egészségi sör.
55 ször
császárok, királyok, főherczegek és herczegnők által kitüntetve.
MALÁTA-CSOKOLÁDÉ és **MALÁTA-CZUKORKÁK.**

GYÓGYJELENTÉS.

Magdeburg 1880.

Tekintetes ur! Az ön pompás szállitmánya a Hoff Janos féle konczentrált kivonat és a malata sörből, mindenikből 50 palaczk, 5 kilo malata-csokoladé és 10 zacskó maláta melleczukorkából minket valóban kellemesen meglepett, és pedig ujabbi bizonyitékául azon alapigazsági tételnek: „a hol legnagyobb a szükség, ott legközelebb az isteni segitség." Nőm a küldötteket tökéletesen az utasitas szerint veszi be, mint gyógyszer. A hatas meglepő, be kell vallanom, miszerint azon előitélet, melylyel ezelőt minden etéle a hirlapokban magasztalt kivonatok stb, irant tapaltam, teljesen elosztott. Sőt most még allitani is merem, miszerint az, ki a rendes józan és szabályszerü életmód mellett, az ön Hölf Janos féle malata-kivonatát élvezi száz, sőt több éves ritka életkort érhet el egész könyüséggel. E szerint csak szivem sugalatát követem, amidőn önnek ezennel egyszersmind nőm részéről is, a ki ont mind az ur angyalát tekenti, a legmelegebb köszönetet mondok. Nem togok sok szóval élni, miután az ily érzelmek kifejezésére az emberi nyelv igen szegény. Fizesse meg önnek a jó Isten! Egyszersmind reménytem, miszeriut a küldöttek elegendőek leendenek nőmnek teljes megerősitése és isméti helyreállitására. Ha lehetséges volna csekély tehetségemmel önnek viszont szolgálatot tehetni, tessék velem rendelkezni.

Mély tisztelettel KUJAVA J. K.
(36) 1—4 a magdeburgi tüzbiztositó társulat hivatalnoka.

Főraktár Kolozsvártt: Biró János gyógysz., Gergely Ferencz, Dietrich Samuel és Csiki testvér uraknal.

UJABB SORSJEGYEK
3%-os Záloglevél-sorjegy
a földalap hitelintzettől.
Evente 6 huzással.

Február 15.	Junius 15.	Oktober 15.
April 15.	Augustus 15.	Deozember 16.

Főnyeremény 50,000 frt.

Kütönös előnye a 3 százalékos Záloglevél-sorsjegyeknek:

A legkisebb nyeremény nyel kihuzott sorsjegyek a további nyereményhuzásokban is részt vesznek, mi által alkalom nyujtatik

egy sorsjegygyel két nyereményt csinálni.

Mi a 3 százalékos Záloglevél-sorsjegyet minden időben költség nélkül bocsátjuk ki és pedig

pontosan a hivatalos árfolyam szerint.

Ezen jutalék-kölcsöntörlesztések törvényszerüen gyümölcsöző tőkebefektetésül használhatják községek, testületek, intézetek, ugyszintén gyámi és letéti pénzekül és katonai házassági óvadékul.

Első huzás 1881. február 15-én.

Béos, Wollzeile 13. **„MERCUR"** Ch. Cohn, Wollzeile 13.
(549) váltóüzlet kiadóhivatala. 2—4

Deczember 1-én a herczeg Windischgrätz-sorsjegy főnyereménye egy általunk kiadott részvényjével tulajdonosának jutott nyereményül.

Csak még nagyon rövid ideig

tart a készlet, a mely egy Brittaniai ezüst gyár csődtömegéből átvétetett, annál inkább, mivel én szokat egészen kicsiny részletekben eladom és igy lehetségessé teszem mindenkinek az alább következő tárgyakat

CSAKNEM INGYEN

átszolgálni. Az összeg beküldése, vagy 7 frt utánvét mellett, mindenki a következő 63 tárgyat kapja a legfinomabb és sikerültebb Brittania ezüstből, a melyek 25 évi használat után is oly fehérek maradnak, mint a 13 latos ezüst, a miről kezesség vállaltatik és pedig: 6 asztali kés angol pengével, 6 legfinomabb brit. ezüst villa, 6 tömör brit. evő kanál, 12 legfin. brit. ezüst kávés kanál, 6 legf. brit. ezüst késpalló, 1 nehéz brit. ezüst leves merő kanál, 1 nehéz brit. ezüst tejmerő kanál, 12 legfinomabb brit. ezüst tálcza, 2 elegans asztali gyertyatartó; 3 szép tömör tojástartó; 3 pompás legfinomabb czukortartó, 1 theaszürő, legfinomabb fajta; 1 előnyös czukor vagy borstartó, 3 brit. ezüst tojás kanál.

Mindezen itt felsorolt 63 pompás tárgyak; melyek ezelőtt 30 frt értéket képviseltek, az áruk csak 7 frt.

Bátor vagyok ezuttal a n. érd. közönséget figyelmeztethi, hogy az én hirdetésem az utóbbi időben fájdalom kézalatt vett

széldelgési hirdetményekkel

fel ne cseréltessék; a czéiarányos és solid kivitelért s a hozzám befolyó megrendelésekért kezeskedik évek óta, mint legmagasabb mértékben solidnak ismert czégem. Ezer meg ezer köszönő nyilatkozatok és utánrendelések fekszenek nyilvánosan betekintés végett irodámban, mérvadó egyénektől a töllem vásárolt előnyössége és sikerültsége által kitünt áruknak, a mely nyilatkozatokból már számtalant közzé is tettem, jelen alkalommal azonban térszüke miatt többet nem közölhetek. A ki tehát pénzéért jó és solid árut és nem szemetet akar kapni, forduljon egész bizalommal a valódi áruk egyedüli czéghez

L. NELKEN,
brittaniai ezüstgyár föraktála
(486) Bécs, Mariahilf, Windmühlgasse 26. 10—*

Ha az áru nem megfelelőnek találtatik, kötelezem magam nyilvánosan a pénzt minden nehézmény nélkül vissza adni. A hamisitványok kikerülése czéljából czimem jól megjegyzendő és az utcza helyesen irandó.

Minden más czég által hirdetett gárniturák **az ujabban javitott**

BRITTÁNIA EZÜSTBŐL,

a melyek közönséges aljnak nevezhetők, nálam is kaphatók ugyanoly mennyiségben 1 frttal olcsóbban, de csak kivánatra.

Nyomatott a „KELET" nyomdájában Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.